

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ
ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

КАФЕДРА ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА СПОРТИВНОЇ
МЕДИЦИНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

галузь знань 01 Освіта

спеціальність: 017 Фізична культура і спорт

ОПП: Фізкультурно-спортивна реабілітація

факультети фізичної культури і спорту та післядипломної та заочної освіти

рівень освіти: Бакалавр

Робоча програма з дисципліни – «Фізкультурно-спортивна реабілітація» для студентів спеціальності 017 Фізична культура і спорт (ОПП фізкультурно – спортивна реабілітація).

III с. (денна форма навчання), (заочна форма навчання)

Розробник: доцент, к. н. фіз.вих., Жарська Н.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізкультурно-спортивної реабілітації та спортивної медицини

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри фізкультурно-спортивної реабілітації та спортивної медицини

_____ (доц. Будзин В.Р.)

“ _____ ” _____ 2023 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта		
Модулів – 1	Спеціальність: <u>017 Фізична культура і спорт</u> (ОПП: <u>фізкультурно-спортивна реабілітація</u>)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		3 - й	4- й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 5	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		16 год	8
		Практичні, семінарські	
		24 год	6
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		80 год	96 год
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: іспит			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фізкультурно-спортивна реабілітація» є підготовка фахівців, здатних виявляти та ефективно розв'язувати складніспеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту, зокрема у фізкультурно-спортивній реабілітації.

Під час засвоєння навчальної дисципліни студенти набуваються компетентності:

Програмні компетентності (загальні та спеціальні)

1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
2. Навички міжособистісної взаємодії.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
4. Здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях.
5. Здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення.
6. Здатність визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують.
7. Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя.
8. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини.
9. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми.
- 10.Здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар.
- 11.Здатність до аналізу професійної діяльності фахівця з фізкультурно-спортивної реабілітації
- 12.Здатність з урахуванням знань анатомії, фізіології, біомеханіки

обґрунтувати застосування засобів фізкультурно-спортивної реабілітації при травмах та пошкодженнях різних систем організму.

13.Здатність застосовувати сучасні технології фізкультурно-спортивної реабілітації та різні види рухової активності з метою покращення фізичного та психоемоційного стану з урахуванням особливостей контингенту.

Програмні результати навчання

1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.

2. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.

3. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

4. Мати базові знання з проведення досліджень проблем фізичної культури і спорту, підготовки та оформлення наукової праці.

5. Здійснювати навчання руховим діям та розвиток рухових якостей людини в умовах різних форм організації занять фізичними вправами.

6. Здійснювати заходи з підготовки спортсменів, організації й проведення спортивних змагань.

7. Оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організовувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи.

8. Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації та адаптивного спорту.

9. Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом.

10. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

3. Програма навчальної дисципліни МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Вступ у дисципліну «Фізкультурно-спортивна реабілітація»

Тема 1. Вступ у дисципліну «Фізкультурно-спортивна реабілітація».

Поняття «реабілітація», її визначення, складові частини та об'єкт вивчення. Історичні передумови становлення реабілітації як науки. Основні етапи становлення реабілітації в Україні. Роль фізкультурно-спортивної реабілітації в системі підготовки висококваліфікованих тренерів, педагогів, реабілітологів і спортсменів.

Тема 2. Основні поняття реабілітації. Види реабілітації: медична реабілітація, фізкультурно-спортивна реабілітація, соціальна реабілітація, професійна реабілітація. Завдання, мета і принципи реабілітації. Рухова активність і її роль у формуванні здоров'я. Характеристика основних фізичних якостей. Загальна характеристика засобів фізкультурно-спортивної реабілітації та основні принципи їх застосування.

Змістовий модуль 2. Засоби фізкультурно-спортивної реабілітації.

Тема 3. Фізичні вправи, як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації. М'язова система та її патологічні стани. Біологічні, соціальні та педагогічні основи застосування фізичних вправ з метою відновлення. Механізми лікувальної дії фізичних вправ. Загальні показання та протипоказання до призначення фізичних вправ. Принципи застосування фізичних вправ. Класифікація та дозування фізичних вправ.

Тема 4. Форми та періоди застосування фізичних вправ.

Гімнастичні вправи та методика їх застосування під час фізкультурно-спортивної реабілітації: завдання, структура, тривалість заняття. Теренкур: завдання, дозування, показання до призначення. Гідрокінезитерапія: види застосування, показання та протипоказання, вплив на організм. Особливості застосування спортивно-прикладних вправ під час фізкультурно-спортивної реабілітації. Спортивні ігри: завдання, етапи проведення, місця застосування.

Тема 5. Масаж як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації. Види масажу. Види масажу. Механізми лікувальної дії масажу. Вплив масажу на окремі системи організму. Загальні показання та протипоказання до проведення

масажу. Форми і методи проведення масажу. Методичні особливості при проведенні масажу.

Тема 6. Фізіотерапія як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації

Фізіотерапія. Механізми лікувальної дії фізичних чинників. Класифікація лікувальних фізичних чинників. Характеристика лікувальних фізичних чинників. Природні чинники оздоровлення. Кліматотерапія.

Тема 7. Технічні засоби у фізкультурно-спортивній реабілітації. Характеристика різних типів тренажерів. Специфіка застосування тренажерів в фізкультурно-спортивній реабілітації. Показання та протипоказання до застосування тренажерів. Комплексне застосування тренажерів з іншими засобами фізкультурно-спортивної реабілітації.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	п	лаб	с.р.		л	С	П	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Вступ в дисципліну «Фізкультурно-спортивна реабілітація»												
Тема 1. Вступ у дисципліну «Фізкультурно-спортивна реабілітація»	9	2	2	-	-	10	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Основні поняття реабілітації.	9	2	2	-	-	10	12	2	2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	18	4	4	-	-	20	24	2	2	-	-	20
Змістовий модуль 2. Засоби фізичної реабілітації												

Тема 3. Фізичні вправи, як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації.	14	4	4	-	-	10	12	2	-	-	-	20
Тема 4. Форми та періоди застосування фізичних вправ	12	2	4	-	-	10	12	-	2	-	-	10
Тема 5. Масаж як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації	16	2	4	-	-	10	14	2	2			20
Тема 6. Фізіотерапія як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації.	16	2	4	-	-	10	12	2	-			10
Тема 7. Технічні засоби у фізкультурно-спортивній реабілітації	14	2	4			20	16	-	-			16
Разом за змістовним модулем 3	72	12	20	-	-	60	78	6	4			96
Разом	90	16	24	-	-	80	90	8	6			96

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1			
1	Вступ в дисципліну «Фізкультурно-спортивна реабілітація»	2	-
2	Основні поняття та види реабілітації	2	2
3	Фізичні вправи, як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації.	2	-
4	Фізичні вправи, як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації.	2	-

5	Форми та періоди застосування фізичних вправ	4	2
6	Масаж як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації	4	2
7	Фізіотерапія як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації.	4	-
8	Технічні засоби у фізкультурно-спортивній реабілітації	4	
	Разом	24	6

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Загальна характеристика організаційно-методичних основ реабілітації	4	8
2.	Законодавчі акти, що стосуються фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації	4	4
3.	Об'єкти фізкультурно-спортивної реабілітації.	8	4
5.	Природні чинники у фізкультурно-спортивній реабілітації.	4	8
6.	Види і методи загартування.	4	8
7.	Сучасні методи механотерапії	4	8
8.	Види тренажерів	4	8
9.	Апаратний масаж.	4	4
10.	Банний масаж.	4	4
11.	Підводний душ-масаж.	4	4
12.	Баротерапія.	4	4
13.	Геліотерапія.	4	4
14.	Спелеотерапія.	4	4
15.	Загальні принципи складання реабілітаційних програм	4	8
	Разом	60	76

8. Індивідуальні завдання

(для студентів, які навчаються за графіком сприяння)

- Матеріали самопідготовки;
- Самостійні роботи:
 - реферат „ Види, періоди та етапи реабілітації ”;
- конспект самопідготовки.
 - реферат «Загальні принципи складання реабілітаційних програм». конспект самопідготовки
 -

9. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

- Опитування.
- Перевірка завдань для самостійної роботи.
- Перевірка матеріалів самопідготовки.

Підсумковий контроль – іспит (III семестр – денна форма; III семестр – заочна форма навчання).

Екзаменаційні вимоги

1. Історичні передумови становлення реабілітації як науки.
2. Основні етапи становлення реабілітації в Україні.
3. Визначення поняття реабілітація, види реабілітації та аналіз їх змісту.
4. Основні завдання, мета та принципи фізкультурно-спортивної реабілітації.
5. Засоби фізкультурно-спортивної реабілітації.
6. Розкрити види гімнастичних вправ .
7. Визначити основні завдання фізкультурно-спортивної реабілітації.
8. Охарактеризувати мету та принципи реабілітації.
9. Визначити сутність понять фізкультурно-спортивної реабілітація.
10. Визначити сутність понять соціальна реабілітація.
11. Визначити сутність понять медична реабілітація.
12. Визначити сутність понять професійна реабілітація.
13. Охарактеризувати засоби фізкультурно-спортивної реабілітація.
14. Розкрити поняття лікувальна фізична культура.
15. Назвати основні механізми лікувальної дії фізичних вправ.
16. Дати оцінку гідрокінезитерапії.
17. Охарактеризувати механізм лікувальної дії фізичних вправ.
18. Розкрити суть трофічної дії фізичних вправ на організм.
19. Розкрити суть тонізуючої дії фізичних вправ на організм.

20. Розкрити суть формування компенсацій при заняттях лікувальною гімнастикою.
21. Розкрити суть нормалізації функції при заняттях лікувальною гімнастикою.
22. Визначити протипоказання до застосування плавання.
23. Дати характеристику щадного періоду застосування фізичних вправ.
24. Дати характеристику функціонального періоду застосування фізичних вправ.
25. Дати характеристику тренувального періоду застосування фізичних вправ.
26. Обґрунтувати необхідність застосування фізичних вправ у фізкультурно-спортивній реабілітації. У яких випадках вона протипоказана?
27. Розкрити форми занять з фізичних вправ?
28. Охарактеризувати гімнастичні вправи, що використовуються у фізичних вправ.
29. Дати оцінку спортивно-прикладних вправ та ігр, що використовують у фізкультурно-спортивної реабілітація
30. Визначити методичні правила проведення занять з фізичних вправ.
31. Дозування фізичного навантаження
32. Охарактеризувати методи гідрокінезитерапії.
33. Охарактеризувати періоди застосування фізичних вправ
34. Класифікації фізичних вправ та їх характеристика.
35. Механізми лікувальної дії фізичних вправ.
36. Дати оцінку методам визначення ефективності застосування фізичних вправ.
37. Спортивні ігри та вправи: завдання, етапи проведення, місця застосування.
38. Гідрокінезитерапія: види застосування, показання та протипоказання, вплив на організм.
39. Теренкур: завдання, дозування, показання до призначення.
40. Тренажери та їх застосування. Види тренажерів
41. Класифікація масажу та їх характеристика.
42. Механізми лікувальної дії масажу.
43. Форми і методи лікувального масажу.
44. Обґрунтувати необхідність застосування лікувального масажу у фізкультурно-спортивної реабілітація..
45. Обґрунтувати необхідність застосування спортивного масажу у фізкультурно-спортивної реабілітація
46. Обґрунтувати необхідність застосування гігієнічного масажу у фізкультурно-спортивної реабілітація
47. Дати оцінку механізмів лікувальної дії масажу.
48. Охарактеризувати вплив масажу на основні системи організму.
49. Охарактеризувати види апаратного масажу.

50. Охарактеризувати форми проведення масажу.
51. Охарактеризувати основні та додаткові прийоми проведення масажу.
52. Розказати про лікувальну дію підводного і водострумєневого душу-масажу та підводного вібраційного масажу. При яких захворюваннях вони показані?
53. Визначити, як поєднується лікувальний масаж з фізичними вправами та іншими засобами фізкультурно-спортивної реабілітації.
54. Обґрунтувати необхідність застосування фізіотерапії у фізкультурно-спортивної реабілітації. У яких випадках вона протипоказана?
55. Пояснити механізми лікувальної дії фізичних чинників.
56. Охарактеризувати лікувальну дію, показання і протипоказання до застосування гальванізації, електростимуляції, діадинамо- і ампліпульсотерапії, електросну.
57. Охарактеризувати лікувальну дію, показання і протипоказання до застосування індуктотермії, УВЧ- і НВЧ-терапії, магнітотерапії, ультразвуку.
58. Розказати про вплив інфрачервоних, видимих, ультрафіолетових променів на людину. При яких захворюваннях їх застосовують?
59. Дати оцінку застосуванню геліотерапії з метою лікування і профілактики.
60. Розказати про вплив аероіонів, гідроаероіонів на організм та про аерозольтерапію і спелеотерапію.
61. Розказати про гідро- і бальнеотерапію. Як діють на організм водолікувальні процедури залежно від температури води?
62. Розкрити дію прісних та медикаментозних ванн на організм та показання і протипоказання до їх застосування.
63. Охарактеризувати мінеральні і газові ванни, їх вплив на організм, при яких захворюваннях їх використовують.
64. Обґрунтувати необхідність застосування тренажерів у фізкультурно-спортивної реабілітації. У яких випадках вона протипоказана?
65. Визначити типи тренажерів, з якою метою вони застосовуються?
66. Встановити, з якими засобами фізкультурно-спортивної реабілітації поєднується тренажерів і з якою метою це робиться.
67. Охарактеризувати особливості складання реабілітаційних програм.
68. Розкрити правила поєднання засобів фізкультурно-спортивної реабілітації.
69. Охарактеризувати тренажери для відновлення амплітуди рухів та сили м'язів;
70. Охарактеризувати тренажери для тренування рівноваги та координації тіла
71. Охарактеризувати особливості складання реабілітаційних програм.
72. Характеристика апаратів маятникового типу.
73. Характеристика апаратів блокового типу.
74. Сучасні тенденції розвитку механотерапії.
75. Наведіть в яких випадках використовуються реабілітаційні тренажери.

76. Охарактеризуйте чинники, від яких залежить використання у реабілітації певного технічного засобу.

77. Визначте типи спортивних тренажерів, адаптованих для реабілітації.

78. Охарактеризувати особливості дії пневматичних тренажерів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Форма навчання	Поточне тестування та самостійна робота								
	ЗМ 1			ЗМ 2					Сума
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
Денна (усього балів)	0-5	0-7	0-7	0-5	0-7	0-7	0-7	0-5	50
Опитування на семінарах	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	
Конспекти самопідготовки	0	0	0	0	0	0	0	0	
Самостійні роботи	0	0-2	0-2	0	0-2	0-2	0-2	0	
Заочна (усього балів)	0-10	-	0-10	0-10	0-10	0-10	-	-	50
Опитування на семінарах	0-5	--	0-5	0-5	0-5	0-5	-	-	
Конспекти самопідготовки	0-2	-	0-2	0-2	0-2	0-2	-	-	
Самостійні роботи	0-3	-	0-3	0-3-	0-3	0-3	-	-	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Змістовий модуль 1. Вступ у дисципліну «Фізкультурно-спортивна реабілітація»

Теми та зміст семінарських занять

Тема 1. Вступ у дисципліну «Фізкультурно-спортивна реабілітація».

Поняття «реабілітація», її визначення, складові частини та об'єкт вивчення. Історичні передумови становлення реабілітації як науки. Основні етапи становлення реабілітації в Україні. Роль фізкультурно-спортивної реабілітації в системі підготовки висококваліфікованих тренерів, педагогів, реабілітологів і спортсменів.

Тема 2. Основні поняття реабілітації. Види реабілітації: медична реабілітація, фізкультурно-спортивна реабілітація, соціальна реабілітація, професійна реабілітація. Завдання, мета і принципи реабілітації. Рухова активність і її роль у формуванні здоров'я. Характеристика основних фізичних якостей. Загальна характеристика засобів фізкультурно-спортивної реабілітації та основні принципи їх застосування.

Самостійна робота . Загальна характеристика організаційно-методичних основ реабілітації. Законодавчі акти, що стосуються фахівців сфери фізичної культури і спорту України.

Змістовий модуль 2. Засоби фізкультурно-спортивної реабілітації.

Тема 3. Фізичні вправи, як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації. М'язова система та її патологічні стани. Біологічні, соціальні та педагогічні основи застосування фізичних вправ з метою відновлення. Механізми лікувальної дії фізичних вправ. Загальні показання та протипоказання до призначення фізичних вправ. Принципи застосування фізичних вправ. Класифікація та дозування фізичних вправ.

Самостійна робота. Аутогенні тренування в практиці ФСР. Природні чинники у ФСР. Види і методи загартування.

Тема 4. Форми та періоди застосування фізичних вправ. Гімнастичні вправи та методика їх застосування під час фізкультурно-спортивної реабілітації: завдання, структура, тривалість заняття. Теренкур: завдання, дозування, показання до призначення. Гідрокінезитерапія: види застосування,

показання та протипоказання, вплив на організм. Особливості застосування спортивно-прикладних вправ під час фізкультурно-спортивної реабілітації. Спортивні ігри: завдання, етапи проведення, місця застосування.

Самостійна робота. Теренкур: завдання, дозування, показання до призначення. Гідрокінезитерапія: види застосування, показання та протипоказання, вплив на організм. Спортивні ігри та вправи: завдання, етапи проведення, місця застосування.

Тема 5. Масаж як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації. Види масажу. Види масажу. Механізми лікувальної дії масажу. Вплив масажу на окремі системи організму. Загальні показання та протипоказання до проведення масажу. Форми і методи проведення масажу. Методичні особливості при проведенні масажу

Самостійна робота. Апаратний масаж. Банний масаж. Підводний душ-масаж.

Тема 6. Фізіотерапія як засіб фізкультурно-спортивної реабілітації

Фізіотерапія. Механізми лікувальної дії фізичних чинників. Класифікація лікувальних фізичних чинників. Характеристика лікувальних фізичних чинників. Природні чинники оздоровлення. Кліматотерапія.

Самостійна робота. Світлотерапія. Механічні коливання. Штучне повітряне середовище. Змінний атмосферний тиск. Радіоактивні чинники. Водолікувальні чинники. Теплолікувальні чинники Баротерапія

Тема 7. Технічні засоби у фізкультурно-спортивній реабілітації. Характеристика різних типів тренажерів. Специфіка застосування тренажерів в фізкультурно-спортивній реабілітації. Показання та протипоказання до застосування тренажерів. Комплексне застосування тренажерів з іншими засобами фізкультурно-спортивної реабілітації.

Самостійна робота: Тренажери та їх застосування. Види тренажерів

Рекомендована література

Базова

1. Белікова Н.О. Основи фізичної реабілітації в схемах і таблицях : [навчально-методичний посібник] / Н.О.Белікова, Л.П.Сущенко. - 2009. - 76 с.
2. Загальна фізіотерапія та курортологія / Федорів Я.М.і співавт., підручник. – К.: Здоров'я, 2005. – 327 с.
3. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина / [В. В. Клапчук, Г. В. Дзяк, І. В. Муравов та ін.] ; за ред. В. В. Клапчука, Г. В. Дзяка. – К. : Здоров'я, 1995. – 312 с.

4. Марченко О.К. Основи фізичної реабілітації : учеб. для студентів вузів / О.К.Марченко. – К.: Олімпійська література, 2012. – 196 с.
5. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручник / В.М. Мухін. – 3-те вид., переробл. та доповн. – К.: Олімпійська література, 2009. – 488 с.
6. Руденко Р. Спортивний масаж / Романа Руденко. – Львів : Ліга Прес, 2010. – 160 с.
7. Попадюха Ю.А.Сучасні технічні та ортопедичні засоби у реабілітації, фізичній терапії, ерготерапії: Підручник у 2томах.Т1./Ю.А.Попадюха.–К.: Центр учбової літератури, 2020.
8. . Технічні засоби в фізичній реабілітації: Опорний навчально-методичний інтерактивний комплекс / За заг.ред. Т. В. Кухтик. - Краматорськ: ДІТМ МНТУ ім. Ю.Бугая, 2010. – 106 с.

Допоміжна

1. Вакуленко Л.О. Лікувальний масаж. – Тернопіль, 2005. – 448 с.
2. Загальна фізіотерапія та курортологія / Федорів Я.М.і співавт., підручник. – К.: Здоров'я, 2005. – 327 с.
3. Лікувальна фізична культура: підручник / В.С.Соколовський, Н.О.Романова, О.П.Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
4. Медична та соціальна реабілітація: Навчальний посібник / За заг. ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. – Тернопіль: ТДМУ, 2005. – 402 с.
5. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: навчальний посібник / О.К. Марченко. – К.: Олімп. літ-ра, 2006. – 196 с.